

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 roku, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zasądził od pozwanego J. W. na rzecz powódki A. R. kwotę 3000 euro wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2006 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3011 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany skarżąc go w całości i zarzucając:

I. naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść wyroku, a to:

a). art. 233 § 1 k.p.c. polegające na:

1. bezzasadnym przyznaniu waloru wiarygodności zeznaniom powódki w zakresie okoliczności i miejsca zawarcia umowy pożyczki, pomimo ich sprzeczności z logiką oraz zasadami doświadczenia życiowego, w zakresie:

- twierdzeń powódki, iż umowa pożyczki została zawarta w Ł., w sytuacji gdy powódka nie potrafiła wskazać dokładnego miejsca zawarcia umowy, nie знаła adresu rzekomego miejsca zamieszkania pozwanego w Ł. i nigdy nie była u niego w mieszkaniu, a z drugiej strony przyznała, że jej pobyty w Niemczech trwały przez okres około miesiąca oraz że spotykała się z pozwanym w jego mieszkaniu w D., gdzie pozwany mieszkał, zaś umowa została zawarta w walucie euro;

- twierdzeń powódki, że miała miejsce zamieszkania w R., pomimo tego, że powódka wskazywała jako swój adres zamieszkania miejscowość W. w Niemczech, dokument poświadczyla u niemieckiego notariusza, a załączone przez nią dokumenty podatkowe mające świadczyć o prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie Polski były podpisywane przez inne osoby;

2. bezzasadnej odmowie przyznania waloru wiarygodności zeznaniom pozwanego odnośnie zawarcia umowy na terenie Niemiec pomimo tego, że wskazał on iż miał tam miejsce zamieszkiwania przez okres blisko 10 lat i była tam zatrudniony oraz podlegał ubezpieczeniu społecznemu w okresie zawarcia umowy pożyczki;

b). art. 228 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie i przyjęcie jako okoliczności wynikającej z faktów powszechnie znanych, iż w dacie zawarcia umowy pozwany zaległy urlop wypoczynkowy, pomimo braku jakiegokolwiek dowodu wykazania tej okoliczności;

II. naruszenie prawa materialnego, a to:

a). art. 6 k.c. w zw. z art. 29 ustawy prawo prywatne międzynarodowe (zwanej dalej p.p.m.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 1.03.2005 r. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powódka wykazała fakt zawarcia umowy pożyczki na terenie Polski i jej podleganie reżimowi prawa polskiego, pomimo braku jakiegokolwiek materiału dowodowego w tym zakresie;

b). art. 29 p.p.m. w zw. z art. 13 p.p.m. w brzmieniu obowiązującym w dniu 1.03.2005 r. w zw. z § 195 (...) poprzez ich niezastosowanie i nieuwzględnienie wynikającego z nich trzyletniego okresu przedawnienia roszczeń z tytułu pożyczki;

c). art. 118 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 2.09.2006r. pomimo podniesienia przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania odwoławczego.

Nadto, skarżący wniósł o dopuszczenie w postępowaniu apelacyjnym dowodu z dokumentów w postaci:

- zaświadczeń o zameldowaniu oraz o pobycie w Niemczech w miejscowości D. od 2014 roku;
- wyciągu z rachunku bankowego pozwanego prowadzonego przez bank w Niemczech na okoliczność dokonywania przez pozwanego transakcji gotówkowych w dniu 1.03.2005 r.;
- bilingu obejmującego wykaz połączeń z telefonu komórkowego należącego do matki pozwanego na okoliczność kontaktowania się rodziny w Polsce z pozwanym na należący do niego niemiecki numer telefonu w dniu 1.03.2005 r.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych. Nadto, wniosła o pominięcie dowodów zgłoszonych w apelacji, a to na podstawie art. 381 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna jedynie w części.

W pierwszej kolejności podnieść należy, iż wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji podlegają pominięciu na podstawie art. 381 k.p.c. jako spóźnione. Skarżący miał możliwość powołania tych dowodów przed Sądem I instancji, czego nie uczynił, przy czym nie wykazał w apelacji, że potrzeba powołania dowodów powstała później. Usprawiedliwieniem dla spóźnionego zgłoszenia dowodów z dokumentów złożonych dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, nie może być fakt, iż dokumenty dotyczyły zdarzeń sprzed 8 lat i ich zgromadzenie wymagało stosunkowo długiego okresu czasu. Zauważyć należy, że w toku postępowania przed Sądem I instancji, w tym także na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku, pozwany był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, który nie wniósł o udzielenie terminu na złożenie dowodów z dokumentów, o których mowa w apelacji, ani też nie sygnalizował trudności w ich uzyskaniu. W tej sytuacji, wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji Sąd Okręgowy uznał za spóźnione i je pominął.

Przechodząc do oceny zarzutów apelacji podnieść należy, iż wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i nie naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z przewidzianą w tym przepisie zasadą swobodnej oceny dowodów sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ramy swobodnej oceny dowodów są określone nie tylko wymogami prawa procesowego, ale również zasadami doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia i pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny oraz wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku, sygn. akt II CKN 817/00, LEX nr 56906).

Ocena wiarygodności dowodów przeprowadzonych w sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów oraz obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sądu powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami oraz innymi środkami dowodowymi. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena taka nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko bowiem w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami bądź gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych to przeprowadzona ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku, sygn. akt: II CKN 817/00, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie naruszył zasady swobodnej oceny dowodów, dokonał prawidłowej analizy materiału dowodowego i wysnuł wnioski, które w pełni spełniają wymogi poprawności logicznej, zgodności z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, materiał dowodowy zgromadzony w sprawie uprawniał Sąd meriti do przyjęcia za wiarygodną wersji powódki, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki i miało to miejsce w Ł.. Twierdzenia powódki co do okoliczności zawarcia pożyczki od początku były konsekwentne, spójne i układały się w logiczną całość, w przeciwieństwie do wersji forsowanej przez pozwanego. Wyjaśnienia pozwanego budziły uzasadnione wątpliwości co do prawdziwości. Pozwany z jednej strony twierdził, że powódka miała mu podarować te pieniądze, z drugiej zaś zaprzeczał, że w ogóle je dostał. Jednocześnie przyznał, że podpisał oświadczenie załączone do pozwu. Nie potrafił w sposób logiczny i przekonujący wyjaśnić dlaczego podpisał oświadczenie złożone do akt przez powódkę. Dokument ten jednoznacznie wskazuje, że A. R. pożyczyła pozwanemu 3000 euro, którą to sumę pozwany zobowiązał się zwrócić powódce w terminie 18 miesięcy licząc od dnia 1 marca 2005 roku. Wersja powódki znajduje oparcie w treści tegoż dokumentu, którego autentyczności i prawdziwości pozwany skutecznie nie zakwestionował. W tej sytuacji, Sąd Rejonowy słusznie uznał, że twierdzenia powódki w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym co do miejsca zawarcia umowy pożyczki, były wiarygodne. Oceny tej nie niweczy fakt, że w motywach rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, iż powódka w tym czasookresie prowadziła w R. działalność gospodarczą, podczas gdy faktycznie była to działalność w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Niedokładność ta pozostawała bez wpływu na ocenę wiarygodności twierdzeń powódki i nie miała też istotnego wpływu na treść samego rozstrzygnięcia. Zauważyć należy, że powódka przesłuchiwana w trybie art. 299 k.p.c. zeznała, iż w 2005 roku zamieszkiwała w R. razem z rodzicami i prowadziła tam działalność gospodarczą specjalistyczną (uprawę kwiatów w szklarniach). Wiarygodności twierdzeń powódki nie podważa również fakt, że w pozwie wskazała adres w Niemczech i załączyła dokument poświadczony przez notariusza niemieckiego. Po pierwsze, pozew został złożony w kwietniu 2012 roku, zaś umowa pożyczki miała miejsce w marcu 2005 roku, czyli siedem lat wcześniej. W międzyczasie więc mogło ulec zmianie miejsce zamieszkiwania powódki. Po drugie powódka wyjaśniła, że przebywała często w Niemczech u swojej siostry. Nadto podała, że wyjeżdżała do Niemiec w celach leczniczych i jej pobyty tam trwały około miesiąca. Okoliczności te nie świadczą o nieprawdziwości twierdzeń powódki, która stanowczo twierdziła, że do zawarcia umowy doszło w Ł.. Na marginesie dodać trzeba, że z protokołu rozprawy z dnia 29 maja 2013 roku, nie wynika, aby powódka nie potrafiła wskazać w jakiej kawiarni doszło do spotkania z pozwanym. W protokole widnieje zapis, że powódka wskazała, iż do zawarcia umowy doszło w kawiarni. Nie była natomiast rozpytywana na okoliczność co to była za kawiarnia i gdzie się znajdowała. Nie zasługuje także na uwzględnienie zarzut apelacji traktujący o bezzasadnej odmowie przyznania waloru wiarygodności zeznaniom pozwanego co do zawarcia umowy na terenie Niemiec. Zauważyć należy, że przed Sądem I instancji pozwany generalnie zaprzeczał, iż w ogóle doszło do zawarcia umowy pożyczki. Z wniosków i zarzutów apelacyjnych wynika, że obecnie pozwany nie neguje już faktu udzielenia pożyczki, lecz podważa ustalenie, iż do zawarcia przedmiotowej umowy doszło w Polsce i że w związku z tym mają do niej zastosowanie przepisy prawa polskiego. Okoliczność, że pozwany pracował w Niemczech i czasowo tam przebywał, nie wyklucza możliwości zawarcia umowy w Polsce, w Ł., tak jak twierdziła powódka. W Ł. pozwany był wówczas zameldowany i tam też zamieszkiwali jego rodzice.

Nietrafny jest również zarzut naruszenia art. 228 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie i przyjęcie, że w dacie zawarcia umowy pozwany wykorzystywał zaległy urlop wypoczynkowy. Ustalenie to znajduje oparcie w wyjaśnieniach skarżącego, który zeznając w charakterze strony stwierdził: „wtedy przebywałem w Niemczech, byłem na urlopie” (k 94).

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy uznał, że ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i przyjął je za własne.

Przechodząc do oceny zarzutów prawa materialnego ponownie nadmienić trzeba, że Sąd Rejonowy słusznie przyjął, że do zawarcia przedmiotowej umowy doszło w Ł.. Do oceny stosunku prawnego trafnie więc zastosował przepisy prawa polskiego, nie zaś prawa niemieckiego. Wprawdzie w umowie (pisemnym oświadczeniu) strony nie zawarły wyraźnego zapisu dotyczącego wyboru prawa właściwego dla sporów powstałych na jej tle, jednakże biorąc pod

uwagę, że zarówno powód, jak i pozwany są obywatelami polskimi, oświadczenie spisane zostało w języku polskim, a nadto, jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy, do zawarcia umowy doszło w Polsce, to oznacza to, że do oceny stosunku mają zastosowanie przepisy prawa polskiego. Zgodnie z ogólną regułą dowodzenia wynikającą z art.6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Skoro pozwany powoływał się na przepisy prawa niemieckiego, to winien udowodnić okoliczności wskazujące na zastosowanie tego prawa. Natomiast skarżący ograniczył się do złożenia dokumentów potwierdzających posiadane zatrudnienie i ubezpieczenie zdrowotne w Niemczech, co jednakże nie wykluczało możliwości zawarcia umowy w Polsce. To nie na powódce ciążył obowiązek wykazania podlegania umowy reżimowi prawa polskiego lecz na pozwanym, który tę okoliczność zanegował. Nieskuteczny zatem okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego, a to art. 6 k.c. w związku z art. 29 prawa prywatnego międzynarodowego oraz art. 29 p.p.m. w zw. z art. 13 p.p.m. w zw. z § 195 (...) poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji nieuwzględnienie trzyletniego okresu przedawnienia roszczeń z tytułu pożyczki, przewidzianego w przepisach prawa niemieckiego.

Za trafny natomiast Sąd Okręgowy uznał zarzut naruszenia art. 118 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 2 września 2006 roku.

Ustanowiony w art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe, stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie także wtedy, gdy roszczenie główne ulega dziesięcioletniemu terminowi przedawnienia. Część roszczeń odsetkowych dochodzonych pozwem uległa przedawnieniu. Nieuzasadnione było zasądzenie odsetek ustawowych za okres 3 lat wstecz przed wniesieniem powództwa, czyli przed dniem 23 kwietnia 2009 roku. Spowodowało to zmianę punktu 1. zaskarżonego orzeczenia w części dotyczącej odsetek ustawowych poprzez ich zasądzenie od dnia 23 kwietnia 2009 roku zamiast od dnia 2 września 2006 roku i oddalenie żądania odsetkowego w pozostałej części. W tym zakresie zaskarżony wyrok podlegał zmianie, a to na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. W pozostałej części apelacja pozwanego została oddalona na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania przed Sądem II instancji orzeczono na podstawie art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. w związku z art. 100 zd. 2 k.p.c., zasądzając je od pozwanego na rzecz powódki. Koszty te objęły koszty zastępstwa procesowego powódki w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 1.200 zł, obliczone w oparciu o § 13 ust. 1 pkt. 1 w związku z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).